

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

ПЕТАР КОЧИЋ

(1877 - 1916)

Каталог изложбе

НОВИ САД, 2002

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

75

АУТОРИ КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ксенија Светличић и Драгана Обрадовић

Библиотека Матице српске приредила је изложбу поводом 125 година рођења књижевника Петра Кочића. Отворена је од 8. до 31. августа 2002. године у витринама испред свечане сале Матице српске, а коришћена је грађа из збирки БМС и Рукописног одељења Матице српске (РОМС). Испод сваке каталошке јединице уписане су сигнатуре.

Сви ми улазимо у живот са траговима или, ако хоћете, са оптерећењима друштвене групе којој по пореклу припадамо, али мислим да нема модерног писца у нас код кога су те везе и обавезе тако блиске, непосредне, тако јаке и тако видне, и у таквој супротности са друштвеним приликама у које га је живот бацио, и то као прву индивидуалност из те заједнице. Јер Петар Кочић је био први од свог рода који је изашао, или, боље речено, који је изведен из уског родовског круга у сложени и противречностима подељени свет савременог европског живота.

Иво Андрић, 1963

У новијој књижевној историји мало је писаца код којих је, као код Петра Кочића, та елементарна, здрава неприлагођеност животу, тај плодотворни нагон за тоталним супротстављањем владајућем поретку, био у исти мах тако дубоко утемељен у личном животу, политичком деловању и уметничком стварању. Рођен у планинској брвници без прозора 1877. године, у селу Стричићима у босанској Крајини, у подручју у којем се вековима љуто војевало на размеђи аустријске и отоманске империје, Петар Кочић је био први човек у свом роду који је сишао с планина и отиснуо се у такозвани цивилизовани свет. Већ као гимназијалац у Сарајеву он је дошао у оштар сукоб с професорима, јер није могао, као други 'нормални' ђаци, да мирно слуша њихову политичку пропаганду која је вређала његово осећање националног и људског достојанства. За њега је та пропаганда просветних чиновника прилагођених аустро-угарском политичком уређењу, која је негирала права српског народа на независност и слободу, била лични изазов. "Ја сам против тих испада енергично устајао", каже он у једном каснијем писму оцу, "и зато сам био истјеран из гимназије".

Светозар Кољевић, 1978

После студија, у Босни, Кочић је популаран писац и виђен политичар, борац патриот који се пожртвовано залаже за интересе угњетеног босанског сељаштва и за ослобођење Босне и Херцеговине од аустријске окупације. Своје литерарно дело надахњује и испуњује тим идеалима. У бунтовној Крајини, на своме ширем завичајном тлу, налази најпогоднији терен за своју политичку, патриотску и слободарску борбу. Уређује лист *Отаџбину*, у коме се залаже за потпуну аутономију, за политичке и грађанске слободе и за праведно решење аграрног питања. Први број *Отаџбине* забрањен је због Кочићевог чланка *Тежак*. Забране следују једна за другом, а затим и суђења Кочићу. Суђен је у мају 1907. године због летка у коме су се позивали грађани Бање Луке да не истакну заставе и да не учествују у дочеку поглавара Босне и Херцеговине генерала Алборија (...).

Ова интензивна Кочићева политичка, патриотска и слободарска, несустала борба трајала је више од десет година. У тој борби сагорео је и његов живот. Имао је и у њој и светлих дана, великог полета духа, манифестација снаге воље, срца, ума и талента, радости од сјаја витешке етике у којој је налазио правог човека, а имао је и тамних доживљаја, разочарења, духовне потиштености, депресије. Тама и светлост смењивале су се у његовом животу, а тако исто и у књижевном делу, у коме се најдубље изразила његова личност.

Велибор Глигорић, 1961

У српској књижевности Кочић се јавља у преломном тренутку традиционалног тока сеоске приповетке, у време смене старих са младима који су доносили новије мотиве и модерније осећање живота. Са својим свежим талентом и високим општим образовањем довршеним у једном значајном универзитетском и културном европском центру у коме су се укрштали различити авангардни покрети и струје. Већ првом књигом приповедака Кочић доноси извесне оригиналне мотиве и садржаје, а што је најзначајније у нашу литературу уводи дотад готово непознат крај и његове људе. Својеврсни почетни оптимизам који зрачи из дела овога писца у виду победе добра над злом, као чврста вера прожима и доцнија његова дела у којима сусрећемо и песимистичке тонове са трагичним судбинама већине јунака. Њих прате отуђења и искушења, драмски понори, романтичарска расположења при сусрету са витешком прошлошћу својих предака, али и видна обележја горкијевског виђења света са ознакама критичког реализма. Од претходника и савременика Кочић се разликује наглашеним импресионистичким сликањем природе лирски доживљене, као и особеним јединством националног и социјалног мотива у стваралачкој структури дела, о чему је, уз Скерлића и Богдановића, аналитички писао и познати руски теоретичар Н. И. Кравцов.

Миодраг М. Вулин, 1990

Целокупно Кочићево књижевно дело, у ствари, не само што није обимно, већ је и сразмерно мало и недовршено – свега једна свеска – и, разматрајући га данас, седам деценија како је написано, готово се с чуђењем питамо да ли се некад није одвише лако улазило у нашу књижевност. (Тај утисак, међутим, вишеструко вара. Смећемо с ума колико је у то време требало дара и труда да се дође до свог израза и да се писац издвоји из просечности и анонимности, коју је ова за собом повлачила). Тако, остављајући по страни Кочићеве чланке, говоре и записе, као и његовог *Јазавца пред судом*, писаног у драмском облику, *Суданију* и неколико цртица и песама у прози, излази да је он иза себе оставио свега десетак приповедака, а ове су све, без изузетка, бар по амбијенту у коме се дешавају – сеоске.

Припадао је српској књижевности, и ту своју припадност је у свакој прилици јасно и жестоко истицао. Живео је, међутим, у другој држави, из које му је са матицом земљом и њеном књижевношћу тешко било одржавати жив и сталан контакт, у покрајини која је културно и привредно била заостала, и у којој је књижевност с великим закашњењем тек почињала да се развија. Отуда се, у само предвечерје ратова и великих друштвених и политичких промена, већ и временски нашао на крају листе реалистичких писаца, а на самом завршетку много слављеног и уздизаног периода сеоске реалистичке српске приповетке. Положај му дакле није био лак, и ако је хтео да пише са амбицијама које су превазилазиле захтеве и циљеве просветитељске и националне борбе, морао је и у својим приповеткама наћи узоре који премашују или бар допуњују оно што је пре њега било урађено. После Стефана Митрова Љубише, Лазе Лазаревића, Милована Глишића, Јанка Веселиновића и Симе Матавуља шта је још могао учинити да би скренуо на себе пажњу, а његове приповетке издржале конкуренцију са претходницима, задржале се у њиховом друштву, надмашиле их или се бар од њих разликовале?

Ерих Кош, 1980

Књижевно дело Кочићево није обимно. Животни услови захтевали су од њега многа одрицања, савладавање препрека и улагање снага у политичку активност. Стварати уметнички, за њега је значило посебну индивидуалну жртву, посебан напор у предању, упоредо са изгарањем у сукобима са аустро-угарским властодршцима и деловањем политичког трибуна и публицисте.

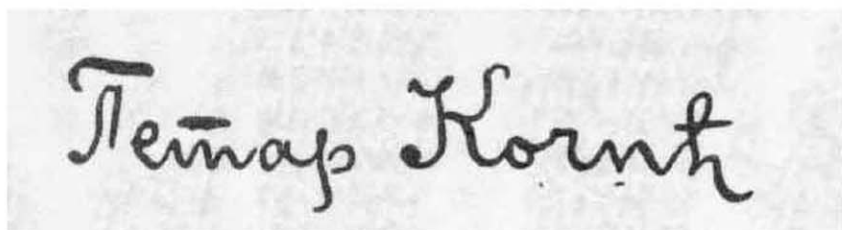
Кочићева уметничка визија и порука у коренској је везаности аутора за поднебље и средину из које је поникао, за изгарајуће ангажовање у друштвеним сукобима и процесима. Кочићева мисао стреми будућности и из саме реалности улази у идејну суштину дела. Он је у уметности налазио надмоћни принцип истине нераздвојан од интима људске душе. На стварање га побуђује изнад свега хумана и социјална приврженост босанском кмету, обесправљеном и изложеном свеколиком угњетавању. Његова приповедача

замисао има свој најдубљи подстицај у верности кметском живљу и епиској традицији Змијања, као и у пригушеном гневу према носноцима економског и националног угњетавања тежачких маса.

Вук Филиповић, 1982

Гладан, го, бос, с пропалим прстима кроз ципеле ходам ја по Бечу и сјећам се свог дјетињства, својих планина, својих драгих брђана, па ако гдјегод сретнем ког доброг друга, заштитом од њега који крајцар, свратим се у какову кавану гдје је јетино, па пишем С планине и испод планине ... По три дана буде да се ништа вруће не окуси, али ја сам задовољан, јер сам самосталан, не бендам никог осим оног ко поштено мисли и ради.

Петар Кочић

A photograph of a handwritten signature in black ink on a light-colored, textured paper. The signature reads "Петар Кочић" in a cursive, slightly slanted script. The letters are connected, and the overall style is characteristic of a personal signature.

ДЕЛА

1. С планине и испод планине. Књ. 1 / Петар Кочић. - Беч : Срп. Акад. друштво "Зора", 1902. - 67 стр.
П 3786/1
2. Јуре Пилиграф. У: Српски књижевни гласник. - Књ. VIII, бр. 6 (16. март 1903), стр. 412-421.
КМП 2 1901.1, П П 1
3. Јазавац пред судом / Петар Кочић. - 2. изд. - Београд : С. Б. Цвијановић, 1906. - 29 стр.
П 8720

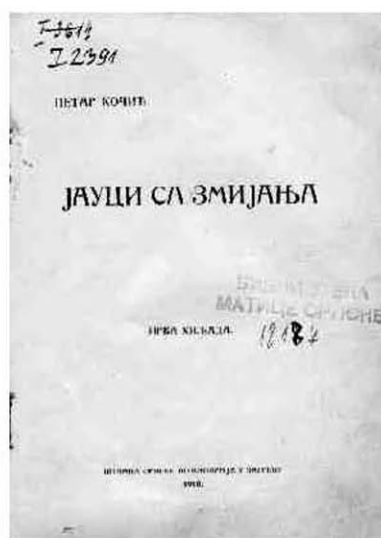
4. Јауци са Змијања : пета хиљада / Петар Кочић. - У Загребу : Српска штампарија, 1910. - 83 стр.
I 2391
5. Суданија / Петар Кочић. - Сарајево : [б. и.], 1911. - 108 стр.
П 12220
6. Изабрane приповетке / Петар Кочић. - Београд : Просвета, 1945. - 225 стр. : ауторова слика. - (Изабрана дела српских реалиста ; књ. 3)
П 430375
7. Јазавац пред судом / П. Кочић. - [Б. м. : б. и.], 1945. - 47 стр.
I 9918

8. Zmijanje / Petar Kočić. - Zagreb : Novo pokoljenje, 1947. - 35 str.
I 10007
9. Зулум Симеуна Ђака / Петар Кочић. - Нови Сад : Матица српска, 1948.
- 30 стр.
III 2644
10. Вуков гај / Петар Кочић. - Београд : Ново поколење, 1949. - 13 стр. -
(Библиотека пионира)
IV 159
11. Изабране приповетке / Петар Кочић. - Београд : Просвета, 1949. - 207
стр. - (Југословенски старији писци)
II 3788

12. Дјела / Петар Кочић. - Сарајево : Свјетлост, 1951. - 452 стр. - (Писци
Босне и Херцеговине)
II 3789
13. Изабрана дела / Петар Кочић. - Букурешт : Државно издавачко
предузеће за књижевност и уметност, 1953. - 208 стр.
II 420209
14. Приповетке ; Јазавац пред судом / Петар Кочић. - Нови Сад : Матица
српска, 1955. - 223 стр. - (Наши писци)
I 4351
15. Izabrane strane / Petar Kočić. - Zagreb : Školska knjiga, 1957. - 67 str. -
(Dobra knjiga ; sv. 2)
I 5444

16. Изабрана дела / Петар Кочић. - Београд : Народна књига, 1958. - 382 стр. - (Школска лектира)
П 17776
17. Приповетке / Петар Кочић. - Београд : Народна књига, 1958. - 83 стр.
П 17682
18. Барсук перед судом : рассказы / Петар Кочич : послесловие М. Богданова]. - Москва : Государственное издательство художественной литературы, 1960. - 338 стр.
I 200980
19. Сабрана дела / Петар Кочић. - Београд : Просвета, 1961. - 2 књ. (473; 483 стр.). - (Српски писци)
I 7891

20. Izbor / Petar Kočić. - Sarajevo : Svjetlost, 1963. - 121 str.. - (Školska biblioteka)
I 9584
21. Гробот на слатката душа ; Јаблан / Петар Кочић. - Скопје : Мисла, 1968. - 107 стр.
П 37531
22. Јаблан / Петар Кочић. - Букурешт : Критерион, 1973. - 94 стр. - (Мала библиотека)
I 26001
23. Суданија и друге приповетке / Петар Кочић. - Букурешт : Критерион, 1977. - 202 стр. - (Мала библиотека)
I 30248

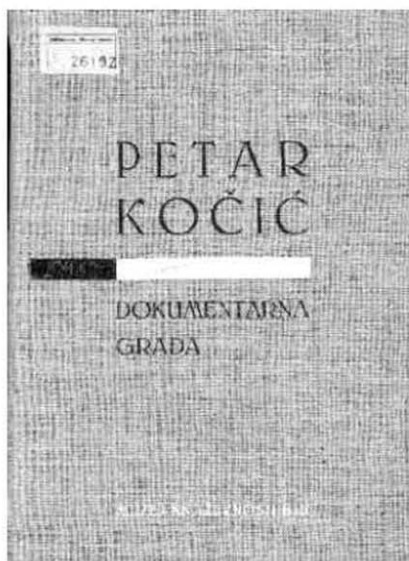
24. Jazavec před soudem / Petar Kočić. - 1. vyd. - Praha : Odeon, 1978. - 140 str. - (Světová četba ; sv. 485)
I 231535
25. Язовец пред съда / Петар Кочић. - Софија : Народна култура, 1980. - 134 стр.
I 231662
26. Ciklus o Simeunu Đaku i druge pripovijetke / Petar Kočić. -- Sarajevo : "Veselin Masleša", 1982. - 235 str. - (Biblioteka Ars)
II 85287
27. Чланицы, прикази, говори / Петар Кочић. - Бањалука : Глас ; Сарајево : Свјетлост, 1986. - 354 стр., [1] лист с ауторовом сликом. - (Сабрана дјела Петра Кочића ; књ. 3)
II 440224

28. Мргуда / Петар Кочић. - Бања Лука : ВИКОМ ; Бања Лука : Београд : Одбор Задужбине Петар Кочић, 1994. - [13] листова : факс.
IV 4820
29. Јазавац пред судом / Петар Кочић. - Подгорица : Завод за уџбенике и наставна средства, 2000. - 46 стр.
II 442354

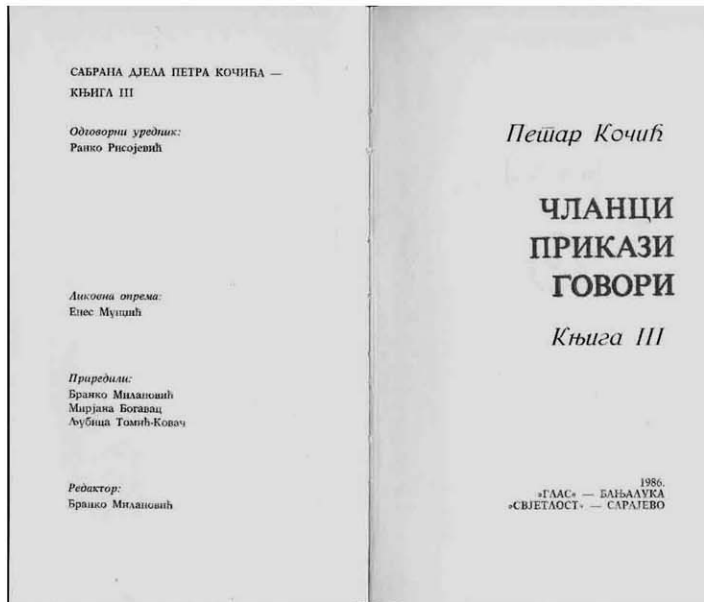
ЛИТЕРАТУРА

30. Петар Кочић : С планине и испод планине. У: Српски књижевни гласник. - Књ. XII, бр. 1 (1. мај 1904), стр. 711-714.
КМП 2 1901.1, П П 1
31. Српска ријеч. - Год. II, бр. 162 (Недјеља 5. (18). новембра 1906). - Сарајево : [б. и.], 1906.
П V 33
32. Петар Кочић : књижевни есеј. У: Летопис Матице српске. - 87, 288, 4 (1912), стр. 70-88.
П II 951, ПМС II 1

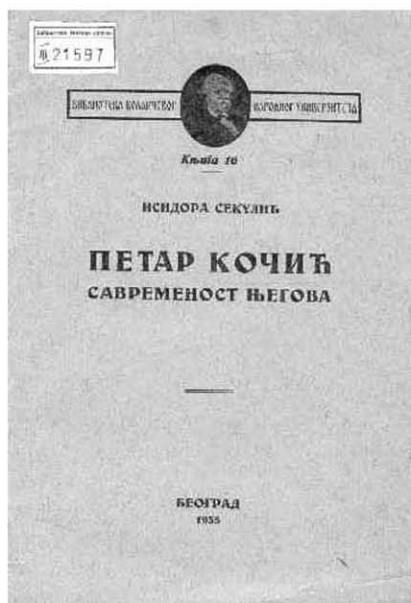
33. Петар Кочић. У: Импресије из књижевности. Св. 1 / Бранко Лазаревић. - Београд : Издавач Књижара Геце Кона, 1912. - стр. 139-154.
П 4450/1
34. Споменица Петра Кочића. - Београд : Државна штампарија, 1928. - 125 стр., [1] пресавијен лист
П 30112
35. Петар Кочић : савременост његова / Исидора Секулић. - Београд : Коларчев народни универзитет, 1935. - 18, [1] стр. - (Библиотека Коларчевог народног универзитета)
III 21597

36. Петар Кочић / Милан Марковић. - Београд : [б. и.], 1937. - Стр. 84-91
П.о.: Мисли; јануар-фебруар, 1937.
Ш 417151
37. Петар Кочић. У: Огледи / Бранко Лазаревић. - Београд : Српска књижевна задруга, 1937. - стр. 89-98.
П 438468
38. Петар Кочић : студија / Тодор Крушевац. - Београд : Просвета, 1951. - 423 стр.
П 3261

39. Петар Кочић / Бранко Чубриловић. - Сарајево : Свјетлост, 1953. - 303 стр.
П 8512
40. Petar Kočić i njegovi prvi kritičari / Kosta Milutinović. - Banja Luka : Korijen, 1956. - 22 str. - (Biblioteka Izvor ; 4)
П 14778
41. Земља, људи и језик код Петра Кочића. У: Јазавац пред судом / Петар Кочић. - Београд : Просвета, 1963. - стр. 5-28.
П 23385
42. Петар Кочић. У: Из домаћих књижевности. 2 / Исидора Секулић. - Нови Сад : Матица српска, 1964. - стр. 7-31.
П 20630/5

43. Petar Kočić : dokumentarna građa. - Sarajevo : Muzej književnosti Bosne i Hercegovine, 1967
III 26192
44. Наратор у приповеткама Петра Кочића / Димитрије Вученов. - [Сарајево : Филозофски факултет, 1972]. - Стр. 331-340
П. о.: Зборник радова Филозофског факултета, Сарајево.
III 68503
45. Кочићеви јуродиви чудаци. У: Путеви речи / Светозар Кољевич. - Сарајево : Свјетлост, 1978. - стр. 83-93.
II 72621

46. Zbornik radova o Petru Kočiću. 1, [Naučni skup Život i djelo Petra Kočića]. - Sarajevo : Institut za jezik i književnost, 1979. - 67 str.
III 66719
47. Petar Kočić : 1877-1916 / [autori kataloga Slobodanka Softić, Aleksandar Ljiljak]. - [Sarajevo] : Muzej književnosti Bosne i Hercegovine : Zajednica profesionalnih pozorišta Bosne i Hercegovine, [s. a.]. - [26] str.
СП II 2413
48. Петар Кочић или могућности сеоске приповетке. У: Приповетка и приповедање / Ерих Кош. - Нови Сад : Матица српска, 1980. - стр. 143-162.
II 78930

49. Лирска проза Петра Кочића. У: Писци и време (II) / Вук Филиповић. - Приштина : Јединство, 1982. - стр.105-132.
 П 82279/2
50. О књижевном дјелу Петра Кочића. У: Vjesnici modernog vremena / Todo Kurtović. - Banja Luka : Glas, 1983. - стр. 25-32.
 П 88692
51. Петар Кочић : С планине и испод планине. У: Изабране критике / Јован Скерлић. - Београд : "Вук Караџић", 1986. - стр. 202-213.
 П 99020
52. Modernost dela Petra Kočića. У: Od Ćorovića do Ćopića / Radovan Vučković. - Sarajevo : Oslobođenje, 1989. - str. 64-131.
 П 411974

№ 1003

Banja Luka, 25. XI, 1909

Милане Савићу,

Још данас добри су ми прилике. Још др. Петар
 Вашу драгу књигу, јер је била тајна у
 штампи Васићу Београду, а чим се је изаша
 моје матичане професор, ја ја био тешко,
 на њој, и она имају сву квалитетну и ју
 мисију. Не да ти је ваља.

Шта је ова саопшта ми још претрпели,
 а који је моје ве буре. Најбоље је да се
 тајна још није се државног прилики
 још још и недовољног фиде, али није и
 то обичног третирање референцију!
 Још још некрома још.

Примије Св. поздрав.

Петар Коčić

Писмо Петра Кочића Милану Савићу

53. Petar Kočić : između farse i političke satire. У: Vrijeme melodrame / Josip Lešić. - Sarajevo : Svjetlost, 1989. - str. 167-178.
 П 411840
54. Петар Кочић : писац и дело / Миодраг М. Вулин. - Сарајево : Свјетлост, 1990. - 552 стр., факс. (Библиотека Савременици)
 П 416740

ПЕТАР КОЧИЋ
1877 - 1916

Издавач
Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

Уредник
Миро Вуксановић

Аутори Каталога
Ксенија Светличић и Драгана Обрадовић

Припрема
Ксенија Светличић

Умножавање
Бранислав Милић

Повез
Јанко Марић

Тираж
80 примерака